

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันขยะในชุมชนจำนวนมากในประเทศไทยได้ทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร และพฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนไป ซึ่งมีผลมาจากการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันของประชากร ประกอบกับการพัฒนาประเทศที่นำมาซึ่งความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้มีผลิตภัณฑ์ใหม่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอให้เลือกบริโภคได้สะดวกและรวดเร็วหลากหลายรูปแบบ เป็นเหตุให้มีสิ่งปฏิกูลที่ไม่เป็นที่ต้องการมากขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหา “ขยะมูลฝอยล้นเมือง” ปัญหาขยะที่เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับมีรายงานสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยของกรมควบคุมมลพิษ จนทำให้รัฐบาลประกาศให้การจัดการขยะเป็นวาระแห่งชาติในปี 2557 (กรมควบคุมมลพิษ, 2557) และในปี 2558 ประเทศไทยยังคงมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นจำนวนมากและอีกทั้งมีข่าวด้านลบที่เกี่ยวกับปัญหาขยะอยู่มากพอสมควร เหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะบ่อยๆ เป็นหนึ่งบทสะท้อนที่แสดงให้เห็นว่าการกำจัดขยะที่ไม่ได้มาตรฐาน และกลายเป็นปัญหาสำคัญที่กรมควบคุมมลพิษได้พยายามหาทางแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน เพราะปริมาณขยะยังเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้ ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษยังระบุว่า ในปี 2558 มีปริมาณขยะเกิดขึ้นทั้งหมด 29.09 ล้านตัน ถูกขนนำไปกำจัดมากถึง 13.60 ล้านตัน โดยถูกกำจัดอย่างถูกต้อง 8.4 ล้านตัน อีกประมาณ 7.09 ล้านตัน ถูกกำจัดอย่างผิดวิธี เช่น การเทกองในบ่อดิน การเผากลางแจ้ง หรือการลักลอบทิ้งในพื้นที่รกร้าง วิธีการจัดการขยะแบบสุดท้ายนี้จะสร้างปัญหามากในอนาคตอันใกล้จนถึงขั้นวิกฤติ

ถึงอย่างไรประเทศไทยก็ยังคงแก้ไขปัญหารองขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการจัดการขยะยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะคนเกิดความเคยชินในเรื่องการทิ้งขยะที่สะดวกและมักง่ายคนส่วนใหญ่ชอบทิ้งขยะกันตามสะดวกสบาย ส่งกลิ่นเหม็น นอกจากนั้นกองขยะยังเป็นแหล่งชุมนุมของสัตว์ที่เป็นพาหะนำเชื้อโรค ปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยยังขาดประสิทธิภาพเนื่องจากหน่วยงานรัฐ แต่ละแห่งขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสม รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เพราะในปัจจุบันส่วนใหญ่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมักจะนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้จากแหล่งชุมชนมารวบรวมบนพื้นดินแล้วปล่อยให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติหรืออาจจะมีการเผาซึ่งการกำจัดโดยวิธีนี้ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน นอกจากนี้ยังพบปัญหาเรื่องการจัดหาสถานที่ทิ้งและทำลายขยะที่นับวันจะหายากและมีราคาแพงขึ้น อีกทั้งพฤติกรรมของประชาชนโดยทั่วไป ยังทิ้งขยะมูลฝอยโดยขาดจิตสำนึกและปล่อยให้เป็นภาระของหน่วยงานที่รับผิดชอบทำให้มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นมากมายอีกทั้งในชุมชนได้มีการขยายตัวเนื่องจากการย้ายกลับถิ่นฐานเดิมของประชาชนและการขยายพื้นที่ทำกินทำให้จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น และมีการใช้ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องการอุปโภคบริโภคของประชาชน ซึ่งสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ เช่น มลพิษทางอากาศ ปัญหาน้ำเสีย และปัญหาขยะมูลฝอย ทำให้พื้นที่การจัดการขยะมูลฝอยไม่สามารถรองรับกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้ขยะมูลฝอยที่ตกค้างที่มีอยู่มหาศาล มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งสภาพภูมิทัศน์ และสุขภาพอนามัยของ

ประชาชน การจัดการขยะจึงเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลต้องแก้ไขอย่างต่อเนื่องทั้งในชุมชนเมืองและชนบท ทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและหาวิธีการในการกำจัดขยะโดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย และการปลูกฝังจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมแก่ชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการขยะและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยซึ่งประชาชนในชุมชนมีอิทธิพลในการกระตุ้นจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบร่วมกัน โดยเริ่มจากการให้ประชาชนในชุมชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบเพื่อรองรับปัญหาขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน ดังนั้นจึงมีการรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนร่วมมือกันในการการจัดการจัดการขยะมูลฝอยแบบพึ่งพาตนเองอย่างถูกวิธีซึ่งจะสามารถช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยของชุมชนเป็นการรวมพลังช่วยประเทศชาติได้

การรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงร่วมกันคิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการขยะเพื่อเลือกแนวทางที่เป็นรูปแบบเหมาะสมที่สุด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ช่วยกันในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้เหลือน้อยที่สุด โดยการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยการคัดแยกขยะตามประเภท การนำขยะสะอาดมาสร้างสิ่งประดิษฐ์ การนำขยะเปียกมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ลดปริมาณการใช้บรรจุภัณฑ์ การเลือกใช้วัสดุที่ย่อยสลายง่าย และการทิ้งขยะให้ถูกที่ เป็นต้น ชุมชนจึงต้องมีการสร้างข้อตกลงของชุมชนในการปฏิบัติจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นแนวทางเดียวกันปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการดังกล่าว จึงทำให้เกิดประเด็นในการศึกษาเพื่อพัฒนา การบริหารจัดการขยะ และการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการลดปริมาณขยะมูลฝอยของชุมชน ที่ไม่ทำให้ขยะมูลฝอยมีมลพิษ ต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และ อดภาวะโลกร้อน

ตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตรซึ่งมีประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 3,079 คน ถือว่ามีคนอาศัยอยู่จำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ทำกินพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงลาดเอียง ลักษณะเป็นดินปนทราย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบโล่ง ใช้เป็นที่ตั้งชุมชน และเป็นที่เกษตรกรรม โดยมีแหล่งน้ำธรรมชาติไหลผ่านภายในตำบล คือ ลำคลองหนองปลาไหลลำคลองสะแก ลำคลองสายดินแดง ลำคลองห้วยตัดไม้ และลำคลองแสงพันธ์ ปัญหาทางภูมิประเทศและที่ตั้งของตำบลหนองปลาไหลคือ ปัญหาน้ำท่วม ตำบลหนองปลาไหล รวมทั้งสิ้น 12,761 ไร่จากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบโล่งและเป็นที่เกษตรกรรม และเป็นพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากทุกปี มีผลทำให้เกิดน้ำเน่าเสียสาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากมีขยะที่ยังไม่มีการทำลายก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ ที่ประสบปัญหาด้านขยะมูลฝอยล้นและมีการแก้ปัญหาเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอยตลอดอย่างต่อเนื่องแต่ก็ยังคงมีปัญหาในปัจจุบัน

จากการสนทนากลุ่มจากผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สาธารณสุขตำบล และผู้เกี่ยวข้องจากสภาพการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตำบลหนองปลาไหล ยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาลบวกกับยังไม่มีหน่วยงานใดมารองรับทำให้ปริมาณจำนวนขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นเป็นปัญหาเรื้อรัง อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีระบบการดำเนินการจัดการขยะชุมชนตำบลหนองปลาไหล และไม่มีวางถังขยะในบริเวณเขตตำบล เนื่องจากอบต.ยังไม่มีรถเก็บขยะมูลฝอย และในการประชุมสภาตำบลหนองปลาไหลมีมติที่ประชุมชะลอการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเนื่องจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ส่วนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเป็นขอความร่วมมือให้ประชาชนดูแลความสะอาดบริเวณสาธารณะและกำจัดขยะมูลฝอยเองภายในบริเวณบ้านที่อยู่อาศัยของหมู่บ้าน ส่วนใหญ่โดยวิธีเผาในหลุม

แต่ในบางครั้งก็มีประชาชนเผาไถล้ริมลำคลองที่ทำให้เศษขยะลงในน้ำ อีกทั้งพฤติกรรมบางคนมักนำขยะใส่ถุงรวมกันแล้วนำมาทิ้งข้างถนนพื้นที่ว่างข้างทาง ในบางครั้งตลาดนัดของชุมชนก็ทำให้เกิดขยะที่มากขึ้น ส่วนการดำเนินการของอบต. มีการแยกขยะใส่ถุงและนำไปทิ้งที่ร่วมกับเทศบาลตำบลวังทรายพูน

ส่วนทางสภาพปัญหาเกิดจากการทิ้งขยะในที่สาธารณะเพิ่มมากขึ้น อาจเนื่อง อบต.ไม่มีการจัดถังขยะรองรับและไม่มีรถเก็บขนขยะ รวมถึงขาดการวางระบบการกำจัดขยะของชุมชนอย่างต่อเนื่องจึงเกิดการทับถมของขยะในพื้นที่ว่างเปล่า ซึ่งขยะบางส่วนก็มีคนในพื้นที่อื่นมาทิ้ง อีกทั้งปัญหาของประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะอย่างจริงจัง ซึ่งนอกจากจะมีปัญหาการจัดการขยะที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว ยังมีปัญหาที่ประชาชนไม่มีความรู้ที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอย ทำให้ขยะมูลฝอยมีจำนวนมากล้นชุมชน เนื่องจากประชาชนยังทิ้งขยะมูลฝอยโดยไม่มีการคัดแยก ทำให้มีขยะมูลฝอยในปริมาณมากที่ต้องนำไปกำจัด มีขยะอันตรายปะปนกับมูลฝอยทั่วไป และมีการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์น้อย จำนวนสถานที่กำจัดมูลฝอยต้องไปทิ้งร่วมกับที่ทิ้งของเทศบาลวังทรายพูนซึ่งอยู่ไกลจึงไม่สะดวก จึงมีการทิ้งกองข้างทางหรือบริเวณที่ว่าง โดยการใส่ขยะรวมกันจะคัดแยกเฉพาะขยะที่ขายได้ ส่วนด้านขยะอันตรายบางครั้งทิ้งรวมกับขยะทั่วไป

จะเห็นว่าพฤติกรรมจัดการขยะของคนในชุมชนไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่งผลทำให้ขยะมูลฝอยจำนวนมากไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องโดยมีการเผากลางแจ้ง กองทิ้งในบ่อดินเก่าหรือที่รกร้าง รวมถึงการคัดแยกขยะ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหลต้องดำเนินการแก้ไขในการให้ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะและวิธีการกำจัดมูลฝอยอย่างถูกวิธี เพื่อไม่ให้เกิดจำนวนขยะตกค้างปริมาณมากส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม จากสถานการณ์มีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของขยะในชุมชน จึงเป็นหน้าที่สำคัญองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหลและของคนในชุมชนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพราะคงปฏิเสธไม่ได้ว่า ในการจัดการรูปแบบจัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก โดยเริ่มจากการทิ้งขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี กล่าวคือควรมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งขยะชนิดใดที่สามารถนำกลับไปใช้ได้ อีก หรือสามารถแปรรูปเพื่อสร้างรายได้ ก็จะสามารถจัดการขยะที่เกิดขึ้นภายในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพได้และยังสามารถลดขยะมูลฝอยได้

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการจัดการกำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ซึ่งยังไม่มีจัดการขยะแบบถูกต้องตามหลักวิชาการ และขาดองค์ความรู้ในการคัดแยกขยะ และพฤติกรรมทิ้งขยะ จึงได้สนใจในการศึกษาเรื่องปัญหาอุปสรรค พฤติกรรมและการสร้างจิตสำนึกเพื่อมาเป็นแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ภายใต้ข้อจำกัดของชุมชนที่สามารถทำได้ ส่งผลทำให้ชุมชนลดขยะมูลฝอยลดลงและปัญหามลพิษด้านต่างๆของชุมชนลดลง อีกทั้งเป็นการสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดสร้างชุมชนให้น่าอยู่ถือเป็นการช่วยประเทศชาติอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะที่เหมาะสมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาจะศึกษาใน 4 ประเด็น ด้านสถานการณ์จัดการขยะมูลฝอย พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอยปัญหา อุปสรรคและความต้องการจัดการขยะในชุมชน โดยจะศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนที่มีมาแต่เดิมเพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย นำมาเป็นแนวทางการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยที่เหมาะสมภายใต้ข้อจำกัดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ประชาชนในชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูนจังหวัดพิจิตรประชากรแท้ที่เป็นเจ้าบ้านหรือตัวแทนทั้ง 16 หมู่บ้าน ตามบัญชีรายชื่อในทะเบียนราษฎร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล ตำบลวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร รวมทั้งสิ้น 5,028 คน จำนวนครัวเรือน 1,420 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างการศึกษาในการวิจัย คือ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มาจากประชากร ทั้ง 16 หมู่บ้าน ตามบัญชีรายชื่อในทะเบียนราษฎร์ของชุมชนตำบลหนองปลาไหล ประกอบด้วย บ้านหนองปลาไหล บ้านวังเดื่อ บ้านหัวตัดไม้ บ้านทับไทร บ้านป่าหลาย บ้านคลองสะแก บ้านท่ากระดาดใต้ บ้านสายดินแดง บ้านใหม่เนินสวรรค์ บ้านท่ากระดาดเหนือ บ้านวังคล้าย บ้านวังหิน บ้านโพธิ์ทองหมู่ 13 บ้านวังสมบูรณ์ บ้านโพธิ์ทองหมู่ 15 และบ้านทรัพย์เจริญโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 98 คน จากการเปิดตาราง Taro Yamanesระดับความเชื่อมั่น 90% เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถามมีวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) สำหรับในการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)จำนวน 24 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้นำชุมชน 16 คนผู้เกี่ยวข้อง 6 คน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คนและมีวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. พื้นที่ศึกษาพื้นที่ในเขตตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

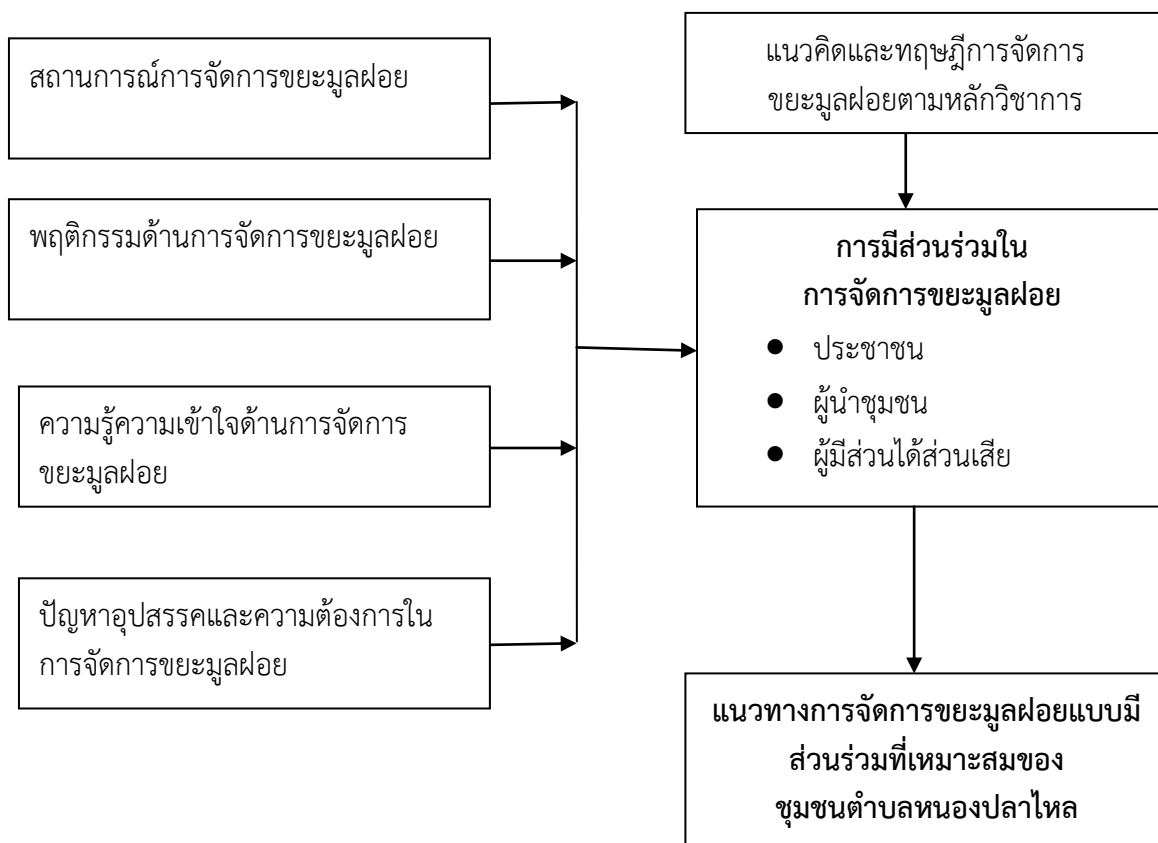
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย 1 พฤษภาคม-31 ธันวาคม 2560

5. ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรจัดกระทำ (Treatment) ได้แก่ ด้านสถานการณ์จัดการขยะมูลฝอย พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอย ความต้องการและปัญหา อุปสรรคการจัดการขยะในชุมชนการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอย

ตัวแปรตาม ได้แก่ แนวการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของชุมชนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล
2. ทำให้ทราบพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลหนองปลาไหล
3. ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองปลาไหล
4. ได้แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองปลาไหลภายใต้ข้อจำกัดของชุมชนที่เหมาะสม

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ขยะมูลฝอย หมายถึง บรรดาของต่าง ๆ ทั้งอินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่เสื่อมสภาพใช้การไม่ได้แล้ว เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิต การบริโภค เช่นเศษอาหาร เศษผักพืชผลไม้ เป็นต้น และทิ้งจากบ้านเรือน ที่ไม่ได้ใช้แล้ว เศษกระดาษ เศษถุงพลาสติก เศษเหล็ก เป็นต้น

การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการขยะมูลฝอย กระบวนการกำจัดขยะประกอบด้วยวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยในแบบต่าง การนำกลับไปใช้ใหม่หรือการคัดแยกก่อนทิ้ง

แนวทางการจัดการมูลขยะฝอย หมายถึง แนวคิดและวิธีการหรือกระบวนการจัดการขยะมูลฝอย ไม่ว่าจะเป็นการลดขยะ การเก็บกัก เก็บรวบรวมและการกำจัด โดยมุ่งเน้นการลดปริมาณขยะที่แหล่งกำหนด ก่อนนำไปกำจัด ก่อนทำการฝังกลบของชุมชนหนองปลาไหล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันคิด แสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการต่างๆ ตัดสินใจ เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน โดยการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา กำหนดความต้องการเพื่อนำมากำหนดแนวทางการแก้ไขของปัญหา

ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับวิธีการคัดแยกขยะ ได้แก่ การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ขยะย่อยสลาย ขยะทิ้งไป และขยะอันตราย วิธีการลดปริมาณขยะและผลกระทบของปัญหาขยะมูลฝอย รวมทั้งองค์ความรู้ในเรื่องข้อกำหนดเบื้องต้น ข้อบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง พฤติกรรมลดปริมาณขยะตามหลัก 4R ได้แก่ลดการบริโภคหรือใช้อย่างประหยัด (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การซ่อมแซมของที่ชำรุดให้ใช้ได้ดี (Repair) การนำขยะมาแปรรูปเพื่อกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) พฤติกรรมแยกขยะและวิธีการอื่นที่จะช่วยลดปริมาณขยะในชุมชน

จิตสำนึก หมายถึง ความตระหนัก การรับรู้ และการคิดของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย
หน่วยงานท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร